

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГАЗУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту газу НАН України,
доктор технічних наук, професор,
чл.-кор. НАН України

Г.В. Жук
14.08.2025 р.

СХВАЛЕНО

рішенням Вченої ради
Інституту газу НАН України
протокол №9
«14» серпня 2025 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
Інституту газу Національної академії наук України**

КИЇВ – 2025

ПЛАН

- I. Загальні положення
- II. Учасники освітнього процесу
- III. Рівні та ступені вищої освіти
- IV. Стандарти вищої освіти
- V. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти
- VI. Доступ до вищої освіти, прийом, відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються в інституті
- VII. Академічні свободи, права і обов'язки науково-педагогічних та наукових працівників
- VIII. Організація освітнього процесу
- IX. Академічна мобільність аспірантів
- X. Планування освітнього процесу
- XI. Умови фінансування освітнього процесу

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про організацію освітнього процесу в Інституті газу НАН України (далі – Положення) регламентує загальні засади організації освітнього процесу в Інститут газу НАН України (далі – Інститут). Положення розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових документів.

Положення є основним нормативним документом, що регулює діяльність Інституту з надання освітніх послуг.

Основні терміни та поняття

У Положенні використовуються терміни, зазначені у Законах України «Про вищу освіту» тощо:

академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законами України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень;

академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами;

академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження науково-педагогічної, наукової та інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості; поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених Законом України «Про вищу освіту»;

акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та освітньої діяльності Інституту за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;

вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у

науковій установі у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти;

галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

гарант освітньої програми (керівник проектної групи, керівник освітньої програми) – науково-педагогічний або науковий працівник, який має науковий та вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю, приймає безпосередню участь у забезпеченні якості підготовки за освітньою програмою;

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах;

здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються в Інституті на третьому рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії;

інститут (навчально-науковий інститут) – структурний підрозділ, що об'єднує відповідні відділи, лабораторії, науково-дослідні центри та експериментальні лабораторії, які провадять освітню діяльність і проводять наукові дослідження;

кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – **кредит**) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту становить 30 годин;

ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності;

науковець – працівник наукової установи, який має вищу освіту та проводить фундаментальні або прикладні наукові дослідження і отримує наукові результати;

освітня діяльність – діяльність Інституту, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти;

освітня (освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться в науковій установі через систему науково-методичних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються;

особа з особливими освітніми потребами – особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти;

програмні компетентності – набір ключових компетентностей, які повинна розвинути особа, що навчається, в рамках освітньої програми;

програмні результати навчання – визначаються стандартом вищої освіти спеціальності, професійним стандартом (за наявності) та науковою установою і є узгодженим набором тверджень, які виражають, що аспірант повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми;

результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється наукова підготовка;

якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та договором про надання освітніх послуг;

якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу в науковій установі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

II. УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Категорії учасників освітнього процесу

Учасниками освітнього процесу в науковій установі (Інституті) є:

- наукові та науково-педагогічні працівники,
- здобувачі вищої освіти,
- фахівці-практики,
- роботодавці, які залучаються до освітнього процесу.

Науково-педагогічні та наукові працівники

Науково-педагогічні працівники – це особи, які в науковій установі (у відділах Інституту) провадять навчальну, методичну, наукову та організаційну діяльність.

Наукові працівники – це особи, які професійно здійснюють наукову діяльність і мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

Норми часу навчальної роботи в Інституті визначаються з урахуванням норм, встановлених Міністерством освіти і науки України. Норми часу методичної, наукової, організаційної роботи встановлюються Інститутом.

Здобувачі вищої освіти

Здобувачами вищої освіти в науковій установі (Інституті) є аспіранти та докторанти:

Аспірант – особа, зарахована до наукової установи для здобуття ступеня доктора філософії.

Докторант – особа, зарахована до наукової установи для здобуття ступеня доктора наук.

III. РІВНІ ТА СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рівні вищої освіти

Підготовка фахівців з вищою освітою в науковій установі (Інституті) здійснюється за відповідними освітніми чи науковими програмами на рівнях:

- третій (освітньо-науковий) рівень;
- науковий рівень.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Науковий рівень вищої освіти відповідає десятому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.

Ступені вищої освіти

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньо-наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

Інститут здійснює підготовку фахівців з вищою освітою ступенів доктора філософії, доктора наук.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою Інституту за результатами успішного виконання аспірантом відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі (незалежно від форми навчання).

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (незалежно від форми навчання) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 36 кредитів.

Доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії (кандидата наук) і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв’язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

Ступінь доктора наук присуджується спеціалізованою вченою радою Інституту за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Відповідність освітніх послуг Інституту державним стандартам освіти визначається через ліцензування, інспектування та акредитації освітніх програм.

IV. СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньо-наукової та наукової програм:

- обсяг кредитів, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;

- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Наукова установа (Інститут) на підставі освітньо-наукової програми за спеціальністю розробляє **навчальний план**, у якому визначається перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Перелік дисциплін навчального плану складається з двох частин – обов’язкової та вибіркової. Вибіркова частина навчального плану становить не менше 25 відсотків від загальної кількості кредитів, передбачених для певного рівня вищої освіти. Зазначену частину навчального плану аспірант формує самостійно з переліку дисциплін (додаткових спеціалізацій тощо) за встановленою в Інституті процедурою.

Навчальний план для кожного рівня вищої освіти та спеціальності затверджується Вченою радою Інституту.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік укладається **робочий навчальний план**, що затверджується директором Інституту та доводиться до відома аспірантів.

Робочий навчальний план формується на підставі навчального плану на наступний навчальний рік з урахуванням замовлень аспірантів щодо вибіркового навчальних дисциплін.

Інститут у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких зазначається в навчальному плані.

Основна мета, завдання (навчальні цілі), зміст навчальної дисципліни, результати навчання за дисципліною, співвідношення результатів навчання за дисципліною із програмними результатами навчання, критерії оцінювання якості знань аспірантів, визначаються у **робочій програмі навчальної дисципліни**.

Робоча програма навчальної дисципліни, ухвалена рішенням відділу і затверджена директором та Вченою радою Інституту, входить до обов’язкових матеріалів, які розміщуються на офіційному веб-сайті Інституту.

Інститут самостійно розробляє та запроваджує власні програми освітньої, наукової та інноваційної діяльності.

V. СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Інституту (далі – Система якості) являє собою сукупність змісту, форм, методів, технологій і засобів навчання, проміжного та підсумкового оцінювання якості професійної підготовки майбутнього фахівця.

В основу Системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Інституту закладено врахування особливостей підготовки фахівців різного напрямку та фаху.

Кінцева мета функціонування Системи якості – це забезпечення підготовки конкурентоспроможного випускника на ринку праці.

Основними принципами Системи якості виступають:

- відкритість усіх процесів, пов'язаних із наданням освітніх послуг;
- сучасність змісту, форм, методів і технологій навчання аспірантів;
- варіативність і гнучкість у реалізації освітніх програм;
- об'єктивність оцінок і суджень;
- практична спрямованість освітнього процесу, відповідність потребам ринку праці.

Внутрішня система забезпечення якості освіти реалізується через:

- постійне оновлення і удосконалення навчально-методичного забезпечення;
- розроблення та впровадження в практику нових освітніх програм і удосконалення та оновлення навчальних планів;
- внесення необхідних змін до змісту підготовки фахівців;
- упровадження інноваційних технологій і підходів;
- неперервне підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками Інституту та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

- проведення зовнішнього аудиту щодо управління якістю, який здійснюють незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

Постійне оновлення і вдосконалення навчально-методичного забезпечення реалізується через:

- щорічне оновлення робочих програм навчальних дисциплін з обов'язковим їх обговоренням на засіданнях із зазначенням ресурсів наявних у фондах бібліотеки (основної літератури, фахових періодичних видань, електронних, мультимедійних ресурсів тощо);
- оновлення і розроблення нових засобів діагностики навчальних досягнень (зокрема засобів проміжного і підсумкового контролю, атестації) для визначення результатів навчання.

Усі учасники освітнього процесу мають дотримуватись Етичного кодексу вченого.

VI. ДОСТУП ДО ВИЩОЇ ОСВІТИ, ПРИЙОМ, ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ І ПЕРЕВЕДЕННЯ ОСІБ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ В ІНСТИТУТІ

Правила прийому на навчання до Інституту

Прийом на навчання до Інституту здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Умови конкурсу повинні забезпечувати дотримання прав особи у сфері освіти.

Відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів Вчена рада Інституту не пізніше грудня того року, що передує року вступу, затверджує Правила прийому до Інституту, які оприлюднюються на офіційному веб-сайті Інституту.

Права та обов'язки осіб, які навчаються в Інституті

Особи, які навчаються в Інституті, **мають право** на:

- безпечні та нешкідливі умови навчання, праці й побуту;

- безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною та науковою базами Інституту в межах опанування обраної освітньої програми;
- користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою базами Інституту в порядку, передбаченому Статутом Інституту;
- забезпечення гуртожитком та цілодобовим доступом до нього на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, конкурсах; представлення своїх робіт для публікації;
- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- участь у громадських об'єднаннях, діяльності органів громадського самоврядування Інституту;
- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів, передбачених для даного рівня вищої освіти;
- академічну мобільність, зокрема міжнародну;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- зарахування до страхового стажу відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" періодів навчання на денній формі навчання в аспірантурі, докторантурі, за умови добровільної сплати страхових внесків;
- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;
- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства; захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

- отримання стипендій особами, які навчаються в Інституті за денною формою за рахунок коштів місцевого бюджету, у встановленому законодавством порядку.

Особи, які навчаються в Інституті, **зобов'язані**:

- дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань проміжного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації;
- виконувати вимоги навчального плану в терміни, визначені графіком організації навчального процесу;
- відвідувати заняття відповідно до навчального плану та розкладу занять;
- своєчасно інформувати сектор аспірантури у випадках неможливості через поважні причини відвідувати заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки, контрольні роботи та ін.;
- брати участь в усіх видах робіт, пов'язаних із самообслуговуванням, у навчальних приміщеннях та гуртожитках, допомагати підтримувати належний порядок на територіях, прилеглих до навчальних корпусів, інших культурно- побутових об'єктів, які обслуговують аспірантів та слухачів Інституту;

- дбайливо та охайно ставитись до майна Інституту (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів тощо), а в разі спричинення матеріальних збитків відшкодовувати їх; забороняється без дозволу відповідальних осіб виносити речі, обладнання з лабораторій, навчальних та інших приміщень.

Аспіранти, які через поважні причини пропустили навчальні заняття, що потребують обов'язкового відпрацювання, повинні їх виконати у спеціально встановлений для цього час у визначеному порядку. Аспірант, який через поважні причини не з'явився на заняття, повинен не пізніше наступного дня повідомити про це сектор аспірантури і протягом трьох днів після виходу на заняття подати документи, що пояснюють причину відсутності.

За порушення академічної доброчесності аспіранти та докторанти можуть бути притягнені до відповідальності шляхом:

- повторного проходження оцінювання (іспит, залік тощо) за умови дворазового перескладання;
- повторного проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Інституту.

Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення аспірантів

Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а також порядок надання їм академічної відпустки визначаються положенням, затвердженим Міністерством освіти і науки України, та здійснюється відповідно до статті 46 Закону України «Про вищу освіту».

Відрахування аспірантів

Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого навчального закладу;
- невиконання індивідуального навчального плану;

- нерозпочате аспірантом навчання після зарахування протягом десяти днів за відсутності поважних причин;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між Інститутом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- інші випадки, передбачені законодавством.

Відрахування аспірантів здійснюється наказом директора за поданням сектору аспірантури. Особа, відрахована з Інституту до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів.

Переривання та поновлення навчання

Здобувач вищої освіти має право на перерву в навчанні (академічну відпустку) у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої (наукової) програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу й у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (зокрема, іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між вищими навчальними закладами. Особа, відрахована з Інституту до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу Інституту.

Переведення аспірантів

На наступний курс навчання в межах відповідної освітньої програми наказом директора переводяться аспіранти, які повністю виконали вимоги навчального плану певного курсу, успішно склали всі екзамени і заліки. У випадку тривалої хвороби в період заліково-екзаменаційної сесії та канікул за наявності відповідних документів окремим аспірантам може бути встановлений індивідуальний графік складання екзаменів тривалістю не більше місяця після початку наступного семестру. Якщо цей термін є недостатнім для виконання індивідуального графіка, розглядається питання щодо надання академічної відпустки або призначення повторного курсу навчання.

VII. АКАДЕМІЧНІ СВОБОДИ, ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Права науково-педагогічних та наукових працівників Інституту

Науково-педагогічні та наукові працівники Інституту мають право на:

- академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства та людства загалом;
- академічну мобільність для провадження професійної діяльності;
- захист професійної честі та гідності;
- участь в управлінні Інститутом, зокрема обирати та бути обраним членом Конференції трудового колективу, Вченої ради Інституту;
- обрання методів і засобів навчання, що забезпечують високу якість освітнього процесу;
- забезпечення створення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, організацію відпочинку та побуту, встановлених законодавством, нормативними актами Інституту, умовами індивідуального трудового договору та колективного договору;
- безоплатне користування бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових, спортивних, культурно-освітніх підрозділів Інституту;
- захист права інтелектуальної власності.

Науково-педагогічні та наукові працівники Інституту також мають інші права, передбачені законодавством і Статутом Інституту.

Академічні свободи науково-педагогічних та наукових працівників Інституту

Академічна свобода є суттєвою передумовою тих освітніх, науково-дослідних, управлінських та обслуговуючих функцій, які покладаються на Інститут.

Свобода в науковій і викладацькій діяльності є основним принципом Інститутського життя, а Інститут, у межах своєї компетенції, гарантує її дотримання і реалізацію. В Інституті забезпечуються такі академічні свободи:

- наукова творчість є фундаментальним правом кожного працівника;

- будь-яке наукове дослідження вільне від прихованого чи відкритого репресивного впливу бюрократичних, політичних, релігійних та фінансових директив, зокрема від адміністрації Інституту;
- наукові та науково-педагогічні працівники вільні у виборі теми дослідження, методів дослідження; власних міркувань і наявності різних думок щодо одержаних наукових результатів; у виборі місця здійснення наукової діяльності, яке обирається ним, виходячи із доцільності для дослідження;
- наукові та науково-педагогічні працівники вільні у виборі способів та засобів представлення результатів дослідження, мають право і рівний доступ до засобів та джерел інформації.

Обов'язки науково-педагогічних та наукових працівників

Науково-педагогічні та наукові працівники Інституту зобов'язані:

- забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми з спеціальності;
- дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються в Інституті, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;
- розвивати в осіб, які навчаються в аспірантурі (незалежно від форми навчання) Інституту, самостійність;
- формувати у здобувачів освіти критичне мислення, креативність, ініціативність і підприємливість, навички самопізнання, самоусвідомлення самоосвіти тощо;
- дотримуватися Статуту Інституту, законів, нормативно-правових актів;
- дотримуватися в освітньому процесі та науковій діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти третього рівня.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

VIII. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Аспірантура

Організація освітнього процесу здійснюється на засадах особистісно зорієнтованого, діяльнісного, компетентісного підходів спрямованих на реалізацію навчання.

Мова освіти

Мовою освітнього процесу в Інституті є українська мова. Інститут забезпечує викладання дисциплін державною та іноземною (зокрема англійською) мовами.

Форми навчання

Навчання в Інституті здійснюється за денною формою навчання.

Форми організації освітнього процесу

Освітній процес в Інституті здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- контрольні заходи.

Форми організації освітнього процесу підготовки фахівців за освітньо-науковим і науковим рівнями вищої освіти регламентуються окремими положеннями.

Види навчальних занять

Основними видами навчальних занять в Інституті є:

- лекція;

- практичне (семінарське) заняття;
- консультація.

Такі форми проведення занять сприяє формуванню навичок активної пізнавальної діяльності, загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

На початку вивчення дисципліни викладач повинен ознайомити аспірантів з структурою, графіком навчального процесу; видами діяльності та кількістю балів, яку можна набрати за кожен вид навчальної діяльності при опануванні дисципліни.

Лекція – це завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад навчального, наукового матеріалу.

Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять призначених для викладення теоретичного матеріалу, що формує у аспірантів знання з певної наукової галузі, визначає напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи аспірантів з відповідної навчальної дисципліни.

Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал однієї або декількох тем навчальної дисципліни. Лекція повинна мати проблемний характер, передбачати інтерактивну взаємодію з аспірантами. Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Лекції проводяться науково-педагогічними співробітниками Інституту, як правило, докторами та кандидатами наук, а також провідними науковцями та спеціалістами.

Семінарське заняття – це вид навчального заняття, який передбачає попереднє самостійне опанування аспірантами навчального матеріалу, на основі якого викладач організує дискусію, інші види діяльності аспірантів, навколо визначеної проблематики.

Самостійна робота

Самостійна робота аспіранта є невід'ємною складовою освітнього процесу, що передбачає виконання аспірантом, запланованих завдань та сприяє послідовному виробленню навичок ефективної самостійної професійної діяльності.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, визначається навчальним планом. Зміст самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни та відповідними методичними рекомендаціями.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння аспірантом у процесі самостійної роботи, виноситься для підсумкового контролю разом з навчальним матеріалом, що опрацьовувався під час аудиторних занять.

Контроль результатів навчання

Основне завдання контролю результатів навчання – одержання інформації про динаміку, особливості та ефективність освітнього процесу.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання аспірантів на проміжних або заключному етапах їх навчання за рівнем вищої освіти. Результати навчання аспірантів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою.

Загальне оцінювання засвоєння аспірантом навчального матеріалу з кожної дисципліни здійснюється за результатами проміжного і підсумкового контролю за стобальною шкалою.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	95-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	85-94 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-84 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	65-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60-64 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю повторного складання за умовою належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кількість балів, яку аспірант набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань аспірантів зазначаються у відомості обліку успішності та в індивідуальному навчальному плані аспіранта (ІНПА).

Екзамен – це одна з форм підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід з використанням різних форм (усної, письмової або комбінованої).

В науковій установі (Інституті) екзамени проводяться в комбінованій формі (письмово та усно). Кількість балів, яку аспірант набрав під час вивчення дисциплін, оголошується на останньому занятті. Бланки аркушів письмової відповіді, а також титульні аркуші зберігаються у секторі аспірантури, працівники якого видають їх екзаменатору в необхідній кількості безпосередньо перед початком екзамену.

Бланки письмових робіт роздаються кожному аспіранту в аудиторії, де проводиться екзамен. Письмові екзаменаційні роботи (у тому числі чернетки) виконуються на аркушах зі штампом Інституту.

Після закінчення роботи над завданнями екзамену аспірант здає письмову роботу разом із завданням, а екзаменатори зобов'язані перевірити правильність оформлення титульного аркуша письмової роботи.

Після закінчення іспиту екзаменатор передає усі екзаменаційні роботи співробітнику сектору аспірантури.

Перевірка письмових робіт (тестових завдань) проводиться тільки у приміщенні Інституту і повинна бути закінчена впродовж робочого дня. Екзаменатори залучають для перевірки роботи інших викладачів комісії. Перевірені письмові роботи, а також заповнені екзаменаційні відомості з шифрами та підписами передаються екзаменатором у сектор аспірантури і вписується у відомості прізвища аспірантів.

Далі аспірант продовжує усне спілкування з членами комісії, що складається з 3 осіб, до якої входить щонайменше один фахівець, що не брав участі у викладанні цієї дисципліни аспірантам, котрі екзаменуються.

Персональний склад екзаменаційної комісії визначається наказом директора Інституту.

Використання аспірантом під час екзамену матеріалів, не передбачених програмою екзамену і не дозволених екзаменатором, не допускається. Екзаменаційні матеріали мають відповідати програмі курсу і бути розроблені на компетентнісних засадах із визначеними критеріями оцінювання, розподілом балів за окремі компоненти при поєднанні різних форм проведення екзамену. Аспірантам повідомляється орієнтовний перелік питань, які виносяться на екзамен та критерії оцінювання.

До складання екзамену допускаються аспіранти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальним планом та робочою програмою відповідної навчальної дисципліни, і які за результатами проміжного контролю сумарно набрали не менше 35 балів. Аспіранти, які набрали менше ніж 35 балів, до складання екзамену не допускаються і це питання виноситься на розгляд керівництва Інституту.

За результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни аспірант може набрати до 60 балів включно. Загальне оцінювання здійснюється на підставі суми результатів проміжного і підсумкового контролю знань (екзамену). Результати екзамену оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів включно. Визначену максимальну кількість балів за кожне завдання відповідно до його складності (розподіл балів за окремі компоненти при поєднанні різних форм проведення екзамену), критерії оцінювання викладач повідомляє аспірантам напередодні екзамену під час консультації.

Аспірант, який не з'явився на екзамен без поважних причин, вважається таким, який одержав незадовільну оцінку.

Атестація аспіранта – це встановлення відповідності засвоєних аспірантами рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація здійснюється відкрито і гласно двічі на навчальний рік.

Етапи проходження атестації:

- атестація науковим керівником;
- висновок відділу;
- висновок атестаційної комісії;
- затвердження результатів атестації Вченою радою Інституту.

Порядок ліквідації академічної заборгованості

Академічна заборгованість з певної навчальної дисципліни виникає у разі одержання аспірантом незадовільного балу за результатами підсумкового контролю.

Аспіранти, які не виконали індивідуальний навчальний план за підсумками навчального року, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

Аспіранти, які одержали під час екзаменаційної сесії не більше двох незадовільних оцінок (FX), мають право ліквідувати академічну заборгованість у встановлені строки, як правило, до початку наступного семестру.

Аспіранти, які не ліквідували академічні заборгованості у встановлені строки, відраховуються з аспірантури Інституту.

Перескладання екзамену допускається не більше двох разів з кожної дисципліни.

Аспіранти, які одержали під час екзаменаційної сесії три і більше незадовільних оцінок (FX), відраховується з Інституту за невиконання індивідуального навчального плану (за академічну неуспішність).

Аспіранти, які навчаються в Інституті за державне (регіональне) замовлення і не ліквідували академічну заборгованість до початку наступного семестру, відраховуються. Такі аспіранти мають право поновлення на навчання в Інституті тільки за кошти фізичних (юридичних) осіб, за умови укладання договору.

Також необхідно зазначити:

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою

на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Якщо у закладі вищої освіти (науковій установі) не функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, вчена рада такого закладу (установи) може утворити разову спеціалізовану вчену раду з відповідної спеціальності та подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для її акредитації або звернутися з клопотанням про прийняття дисертації до захисту до іншого закладу вищої освіти (наукової установи), де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності.

Докторантура

Докторантура з відповідної спеціальності відкривається за рішенням вченої ради Інституту, що затверджується наказом керівника Інституту, за умови наявності трьох штатних працівників – докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій спеціальності, та ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з відповідної спеціальності.

Кваліфікація особи, що відповідає спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

- наявність у особи документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі знань (науки) та/або спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (спеціальністю);
  - наявність за останні п'ять років не менше п'яти наукових публікацій, до яких зараховуються:
    - не менше однієї статті у періодичному виданні, включеному до наукометричних баз даних Scopus або Web of Science Core Collection;
    - статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;
    - монографії або їх розділи;
    - не більше двох патентів на винахід;
- участь у:

- підготовці наукових кадрів, що підтверджується видачею здобувачеві документа про присудження відповідного наукового ступеня;
- міжнародних наукових проектах або залучення до міжнародної експертизи;
- атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради, або члена експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій.

Наявність підстав для відкриття докторантури перевіряється державним (регіональним) замовником під час проведення конкурсу на розміщення державного (регіонального) замовлення.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант повинен подати до постійно діючої спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН. Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

Атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує у закладі вищої освіти (науковій установі).

Здобувач ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати опубліковані праці за темою наукових досягнень у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях.

Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення

результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

ІХ. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ АСПІРАНТІВ

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна мобільність передбачає участь аспірантів в освітньому процесі закладу вищої освіти (в Україні або за кордоном), проведення наукових досліджень та їх апробація за кордоном (міжнародні конференції та наукові школи).

Основними видами академічної мобільності є:

- зовнішня академічна мобільність – навчання, зокрема проходження стажування, аспірантів Інституту у закладах вищої освіти за кордоном протягом певного періоду;
- внутрішня академічна мобільність – навчання, зокрема проходження стажування, аспірантів Інституту в інших закладах вищої освіти України протягом певного періоду.

Х. ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Кредити ЄКТС (далі - Кредити) та їх встановлення

Кредитна система – це орієнтована на особу, яка навчається, система накопичення і трансферу кредитів, що ґрунтується на прозорості результатів навчання та навчального процесу. Її метою є сприяння плануванню, наданню, оцінюванню, визнанню та підтвердженню кваліфікацій та навчальних модулів, а також сприяння мобільності аспірантів.

Використання кредитів є обов'язковою вимогою при розробленні та акредитації освітніх програм.

Кредити ґрунтуються на навчальному навантаженні, необхідному аспірантам для досягнення очікуваних результатів навчання. Результати навчання описують те, що має знати, розуміти чи вміти робити аспірант після успішного закінчення процесу навчання.

У **навчальному навантаженні** зазначається час, зазвичай потрібний аспіранту для завершення всіх видів навчальної діяльності (таких як лекції, семінари, самостійна робота, екзамени), необхідних для досягнення очікуваних результатів навчання.

Відповідно до стандарту вищої освіти, 36 кредитів відповідають навчальному навантаженню формального навчання і асоційованим результатам навчання. Навантаження аспіранта складає 1080 годин, один кредит відповідає 30 годинам роботи.

Кредити призначаються кваліфікаціям або навчальним програмам у цілому, а також їх навчальним (освітнім) компонентам (таким як навчальні курси (дисципліни)). Кількість кредитів, що призначається кожному компоненту, визначається на основі його вагомості в обчисленні навантаження аспірантів, необхідного для досягнення результатів навчання у формальному контексті.

При розробленні навчального плану кредити встановлюються складовим навчального плану (дисциплінам, циклам дисциплін). Кількість кредитів, встановлених аспіранту, є такою самою, як і кількість кредитів, призначених компоненту.

Встановлення аспірантам кредитів у цілому, за освітньою програмою (навчальним планом) здійснюється на підставі встановлених кредитів усім його навчальним складовим.

Планування графіка навчального процесу та розкладу занять

Тривалість теоретичного курсу протягом періоду навчання визначається як різниця його загальної тривалості та тривалості екзаменаційної сесії. Розподіл контактних годин між лекціями, семінарськими заняттями та консультаціями, а також між тижнями теоретичного навчання є прерогативою Інституту.

Навчальний час аспіранта

Обліковими одиницями навчального часу аспіранта є академічна година, тиждень, семестр, курс.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Служить основою для планування і обліку таких видів занять як лекція, семінарське заняття. Тривалість однієї академічної години становить 45

хвилин. Дві академічні години утворюють «пару». «Пара» може бути тривалістю 80 хвилин і проводитись без перерви.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу ривалістю не більше 45 академічних годин.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу аспіранта.

Навчальний курс – завершальний період навчання аспіранта протягом навчального року. Навчальний рік триває 52 тижні, з яких теоретичне навчання, семестровий контроль становить 40 тижнів, решта – не менше восьми тижнів – сумарна тривалість канікул, на останньому році навчання від одного до трьох тижнів на рік відводиться на атестацію.

Сумарна тривалість канікул в Інституті – 2 місяці.

Тривалість перебування аспіранта на навчальному курсі включає час навчальних семестрів та канікул.

Планування навчального навантаження аспіранта

Навантаження аспіранта з дисципліни складається з навчальних занять, самостійної роботи та проходження контрольних заходів, на які розподіляються кредити, встановлені для навчальних дисциплін.

Кількість встановлених для дисципліни кредитів перераховується в години.

Індивідуальний навчальний план аспіранта (ІНПА) є основним робочим документом аспіранта, що містить інформацію про аспіранта, перелік навчальних дисциплін, передбачених програмою підготовки, обсяги навчального навантаження аспіранта, результати навчання аспіранта при підсумковому контролі знань та під час атестації.

В ІНПА зазначаються обов'язкові навчальні дисципліни та дисципліни вільного вибору аспіранта.

Дисципліни вибору аспіранта забезпечують виконання вимог варіативної частини освітньої програми й обираються аспірантом із навчального плану (каталогу курсів) з урахуванням тематики дисертаційної роботи.

Обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни можуть вивчатися як в Інституті, так і в інших вищих навчальних закладах (зокрема закордонних).

ІНПА формується відповідно до навчального плану на кожний навчальний рік окремо (на наступний навчальний рік складається в кінці поточного).

ІНПА затверджується керівником Інституту та Вченою радою.

Аспіранти першого курсу отримують ІНПА за зразком, створеним сектором аспірантури до початку першого атестаційного тижня. За власним бажанням кожний аспірант має право ознайомитись із робочими програмами будь-якої навчальної дисципліни, включеної до навчального плану.

При затвердженні ІНПА на наступний навчальний рік обов'язково враховується фактичне виконання аспірантом індивідуального навчального плану попередніх навчальних років.

Щорічно, в перший тиждень після завершення навчального року, ІНПА подаються до сектору аспірантури для перевірки фактичного виконання плану і прийняття рішення щодо подальшого навчання аспірантів. Результати підсумкового контролю обов'язково вносяться до ІНПА. Виконання ІНПА здійснюється протягом часу, який не перевищує граничного терміну навчання.

Робочий час викладача

Планування робочого часу викладачів здійснюється на поточний навчальний рік та зазначається в навчальному навантаженні за проведення лекцій. Для організації планування навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних працівників в Інституті не пізніше ніж за два місяці до початку нового навчального року проводиться розрахунок навчального навантаження.

Розрахунок обсягу навчальної роботи здійснюється відповідно до норм часу, які затверджуються окремим наказом директора і є обов'язковими. Для різних видів робіт норми часу встановлені у конкретних цифрах або з максимальним обмеженням. Норми часу розраховуються, виходячи з астрономічної години (60 хвилин), крім таких видів роботи, як читання лекцій, де академічна година (45 хвилин) обліковується як астрономічна година.

Обсяг навчальної роботи науково-педагогічних працівників, виражений в облікових годинах, складає їх навчальне навантаження. Облік навчальної роботи науково-педагогічних працівників здійснюється за фактичними затратами часу.

Обсяг навчального навантаження визначається кількістю часу, необхідного для проведення лекцій. Він розраховується на підставі та з урахуванням робочих навчальних планів і робочих навчальних програм.

Розрахунок обсягу навчального навантаження та необхідної кількості науково-педагогічних працівників затверджується директором.

Забезпечення та організація освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії та проведення занять згідно з освітньо-складовою частиною цієї програми здійснюється Науково-організаційним відділом Інституту.

XI. УМОВИ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Фінансування Інституту здійснюється за рахунок коштів бюджету Національної академії наук України відповідно до Бюджетного кодексу України.

Кошти, отримані Інститутом як плата за навчання не можуть бути вилучені в дохід державного або місцевих бюджетів.

Інститут відповідно до законодавства та Статуту може надавати фізичним та юридичним особам платні послуги за умови забезпечення надання належного рівня освітніх послуг як основного статутного виду діяльності.

Перелік платних освітніх та інших послуг, що можуть надаватися Інститутом, затверджується окремим наказом директора.